

**Про організацію освітнього процесу з природознавства
в закладах загальної середньої освіти Полтавської області
у 2020-2021 навчальному році**

Навчання природознавства у закладах загальної середньої освіти у 2020-2021 навчальному році здійснюватиметься відповідно до Державного стандарту («Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392).

Основна мета освітньої галузі «Природознавство» – формування в учнів природничо-наукової компетентності як базової та відповідних предметних компетентностей, які є обов’язковою складовою загальної культури особистості і розвитку її творчого потенціалу. Загальними змістовими лініями галузі є: закони і закономірності природи; методи наукового пізнання, специфічні для кожної з природничих наук; екологічні основи ставлення до природокористування; екологічна етика; значення природничо-наукових знань у житті людини та їх роль у суспільному розвитку.

Зміст і методика природознавства формують цілісне сприйняття довкілля, екологічну грамотність і відрізняються практичною спрямованістю.

У програмі є інтегровані змістові напрями: «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров’я і безпека», «Підприємливість та фінансова грамотність». Ці змістові лінії відображають провідні соціально й особистісно значущі ідеї, що послідовно розкриваються в освітньому процесі; інтегровані змістові лінії співвідносяться з ключовими компетентностями, опанування яких забезпечує формування ціннісних і світоглядних орієнтацій учня, що визначають його поведінку в життєвих ситуаціях.

Із особливостями вивчення природознавства у 2020/2021 навчальному році можна ознайомитись у листі Міністерства освіти і науки України від 11.08.2020 № 1/9–430 «Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році».

Програма з природознавства для учнів 5 класу, рекомендована Міністерством освіти і науки України для використання у закладах загальної середньої освіти (<https://goo.gl/GDh9gC>).

Наголошуємо, що в організації освітнього процесу потрібно використовувати підручники та навчально-методичні посібники (робочі зошити,

зошити для практичних і лабораторних робіт, різних видів контролюючих робіт тощо), які мають відповідний гриф Міністерства освіти і науки України, схвалення відповідною комісією Науково-методичної ради з питань освіти (Лист МОН від 22.07.2020 № 1/9-394 «Про переліки навчальної літератури, рекомендованої Міністерством освіти і науки України для використання у закладах освіти у 2020/2021 навчальному році»). Перелік цієї навчальної літератури постійно оновлюється, його розміщено за посиланням: <https://goo.gl/93BNko>.

Типовими навчальними планами на вивчення природознавства в 5 класі за програмою передбачено 2 години на тиждень. Нагадуємо, що розподіл годин у програмі є орієнтовним. За необхідності і виходячи з наявних умов навчально-методичного забезпечення, вчитель має право самостійно змінювати обсяг годин, відведених програмою на вивчення окремого розділу, у тому числі змінювати порядок вивчення розділів, тем, пропонувати власну тематику проєктів та природознавчих досліджень.

Для засвоєння навчального змісту природознавства особливе значення мають такі методи і прийоми навчальної діяльності школярів, як спостереження, проведення нескладних дослідів, вимірювань, робота з різними інформаційними джерелами тощо. Тому в кожному розділі програми виділено рубрики «Практичні роботи», «Практичні заняття» та «Навчальні проєкти».

Практичні роботи та Практичні заняття проводяться і реалізуються на уроці. Виконання практичних робіт оцінюється обов'язково, а робота учнів під час виконання практичних занять учитель оцінює вибірково.

Дослідницький практикум – це самостійна (або із допомогою дорослих) робота учнів у позаурочний час. Його мета – вироблення дослідницьких умінь у процесі розв'язування задач практичного спрямування.

Компетентнісний потенціал предмету може бути реалізований також і через виконання учнями навчальних проєктів. Проєктна діяльність виступає і засобом формування, і засобом оцінювання компетентностей.

У курсі природознавства 5 класу всі проєкти виконуються лише на уроках. Навчальні проєкти виконуються в малих групах (3–5 учнів). Під час виконання учнями навчальних проєктів їхні вміння доповнюються і поглиблюються.

Опис усіх проєктів і орієнтовні методичні рекомендації для вчителів, допоміжні матеріали для учнів, форми оцінювання розміщені на електронному ресурсі <http://priodaprojects.blogspot.com/>.

Навчаючи природознавству, необхідно враховувати регіональні

особливості у змісті предмета. Включати місцеві природні об'єкти в освітній процес у рамках практикумів у навколишньому середовищі (знання найбільш поширених рослин і тварин своєї місцевості, вивчення правил безпечної поведінки у своїй місцевості).

Повідомляємо про вихід із друку книги «Медіаграмотність на заняттях з біології». М.С. Каліберда, Р.В. Шаламов. Цей посібник є першим виданням в Україні, що розкриває питання освіти з медіаграмотності на уроках природознавства та біології. У книжці наведено короткі теоретичні відомості про різні аспекти медіаграмотності, приділено увагу питанням методики впровадження навчання з медіаграмотності та розміщено численні ідеї завдань, що можуть бути використані під час занять з природознавства та біології. Завантажити видання можна за посиланням: <https://cutt.ly/RdMXWjD>.

Дистанційне навчання та онлайн-сервіси стають невід'ємною частиною нашого життя – в цьому ми переконуємось під час нинішнього карантину. Полтавським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського були розроблені «Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання» (Лист ПОІППО від 02.04.2020 № 01-22/418), в яких містяться посилання на вебпортали та сервіси для організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання. Дистанційні та онлайн-сервіси в освіті можна знайти на сторінці Міністерства освіти і науки України за посиланням: bit.ly/distance-online. Предметні рекомендації також розміщені на вебсайті «Хімічна та біологічна освіта Полтавщини».

Методист відділу
природничо-математичних
дисциплін та технологій

В.І. Бур'ян